

възможно да оничтожите или да отстраните тие причини, то организмът на личността или на народа ще влѣзе въ пѣтя на своя естественъ и нормаленъ вървежъ, а ако ли неможете, намѣсто да губите надежди, изкопайте гроба на Товия и заровеите въ него това, което ви е така мило и драго. Но, прѣди всичко, попитайте каква е болестъта на нашия народъ? Кои сж причинитѣ на нейния прогресъ? излѣчима ли е тая болестъ? коя е методата, която се рекомендува отъ здравия човѣшки разумъ?—Ето въпроситѣ, отъ които би трѣбвало да се боятъ нашитѣ литературни синигери и нашитѣ политически врабци и които би трѣбвало да се рѣшатъ колкото е възможно по-скоро. Ние казваме по-скоро, защото знаемъ, че колкото по-дълго врѣме се продължава една болестъ, толкова повече тя става опасна и неизлѣчима.¹⁾

И прѣстѣпя българскиятъ поетъ да рѣши горнитѣ въпроси. И неговиятъ отговоръ, всѣкога кратъкъ и построенъ върху платото на нашето историческо развитие, бѣше краенъ, пламтящъ като огънь. — Поетътъ, както бѣше усвоила тая мисль и цѣлата революционна партия, заявяваше, че тамъ, дѣто нѣма политическа свобода, не може да сществува никакъвъ правиленъ прогресъ и образованието, както го разбираха „игениститѣ“, служи за труфило: тамъ, дѣто на човѣкътъ сж вързани и ржцѣтъ и краката, и дѣто той не намира въ какво да употреби своитѣ знания и познания, образованието, което въобще служи за ричагъ на човѣшкото щастие и благосѣстояние, непрѣминува прѣзъ границитѣ на една проста и безполезна грамотность, и не служи за друго нищо, освѣнъ затова, за каквото служи всѣка една мода и всѣка една раскошь.²⁾

Сѣкашъ, въ тие положения нѣма нищо частно, и въпросътъ, научно анализиранъ, за да се опровер-

¹⁾ Съчинения, стр. 246 и 247.

²⁾ Съчинения, стр. 248.